

ODNOS NEKIH ODREDNICA SUBJEKTIVNE DOBROBITI S BRIGOM ZBOG NOVOG VALA COVID-19 PANDEMIJE

Vanja Kopilaš

Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatski institut za istraživanje mozga, Medicinski fakultet, Sveučilište u Zagrebu

10000 Zagreb, Hrvatska

Rad je primljen 25.01.2022. Rad je recenziran 10.02.2022. Rad je prihvaćen 25.02.2022.

SAŽETAK

Uvod: Pandemija uzrokovana koronavirusom zahvatila je cijeli svijet i utjecala na različite aspekte života ljudi. Osim ugroze na tjelesno zdravlje, mogućnost zaraze, uvedene mjere s ciljem sprječavanja širenja zaraze, strah od mogućih novih valova pandemije uvelike su utjecale na subjektivnu dobrobit pojedinca, ugrožavajući mentalno zdravlje ljudi.

Cilj: Utvrditi odnos nekih odrednica subjektivne dobrobiti s brigom zbog novog vala COVID-19 pandemije.

Metoda: U istraživanju je sudjelovalo 510 ispitanika, raspona dobi od 18 do 75 godina. Istraživanje je obuhvatilo 150 osoba muškog spola (29,4 %) i 360 osoba ženskog spola (70,6 %). Za potrebe istraživanja korištene su Skala prosperiteta i Skala pozitivnih i negativnih iskustava, a za procjenu brige zbog novog vala COVID-19 pandemije postavljeno je pitanje koliko ispitanici brinu zbog mogućnosti da će COVID-19 pandemija imati i „novi val“ koji će biti teži od prethodnih.

Rezultati: provedene statističke analize utvrdile su značajne razlike u čestini negativnih iskustava s obzirom na spol, ali ne i u čestini pozitivnih iskustava te prosperiteta. Osobe koje su izrazito zabrinute radi novog vala imaju manje pozitivnih iskustava i niži prosperitet, odnosno lošiju subjektivnu dobrobit. Zaključak: Negativne anticipacije budućnosti vezane oko COVID-19 pandemije uvelike narušavaju subjektivnu dobrobit pojedinaca.

Ključne riječi: subjektivna dobrobit, briga, COVID-19 pandemija, novi val

Kontakt osoba:

Vanja Kopilaš, mag. psych.

E-mail: vkopilas@hrstud.hr

UVOD

Pandemija uzrokovana koronavirus bolesti (COVID-19) dovela je do značajnih promjena u životima ljudi diljem svijeta. Od prosinca 2019. godine, kada je zabilježen prvi slučaj, pa do 14. ožujka 2022. godine u svijetu je zaraženo 456.797.217 osoba(1). Od ukupnog broja zaraženih u cijelom svijetu, 6.043.094 osoba izgubilo je bitku s ovom opakom bolešću(1). Uz očitu opasnost i strah od zaraze, nastale su i društvene promjene koje su unijele dodatan nemir u svakodnevnicu. Nošenje maske, održavanje fizičkog razmaka, potpuna zatvaranja (*lockdown*), cijepljenje, izolacije, samoizolacije, COVID potvrde, financijska nestabilnost, samo su neke od promjena koje su nastale kao izravan produkt pandemije (2).

Rutina je iznimno važna za svakodnevno funkcioniranje pojedinca (3–7). Sama promjena rutine i proces prilagodbe na promjene može imati negativan utjecaj na mentalno zdravlje (7). Dosadašnja istraživanja pokazuju da je COVID-19 pandemija povezana s cijelim nizom negativnih simptoma koji se manifestiraju na kvaliteti mentalnog zdravlja (5,7–9). Povećane su razine simptoma depresije, anksioznosti, stresa, usamljenosti i posttraumatskog stresnog poremećaja (8,10–13). Socijalna izolacija tijekom COVID-19 pandemije imala je izniman globalni utjecaj, sa značajnim psihološkim posljedicama (14,15). Promjene u svakodnevnom životu, osjećaj usamljenosti, gubitak posla, financijske poteškoće i tuga zbog smrti voljenih osoba radi posljedica zaraze korona virusom, utječu na mentalno zdravlje mnogih. Navedeno nije isključivo izravna posljedica pandemije, već je uvelike određena učincima produljene socijalne izolacije odnosno nedostatka interakcije s drugim ljudima (16). Razdoblje socijalne izolacije, čak i kraće od deset dana ima dugoročne posljedice koje mogu trajati i do tri godine te dovesti do razvoja psihijatrijskih simptoma i poteškoća (17).

Jedno istraživanje pokazalo je da su građani tijekom izolacije mogli doživjeti i pozitivna

iskustva poput dužeg i kvalitetnijeg provođenja vremena s ukućanima, ali su istovremeno bili izloženi svakodnevnom iskustvu izolacije (npr. iskustvo sablasno praznih ulica i nedostatak stvarnog socijalnog života) i medijskom alarmantnom izvještavanju (18). Navedeni negativni događaji popraćeni su negativnim emocionalnim uzbuđenjem, a pojedinci koji imaju veću percepciju opasnosti COVID-19 bolesti i osjećaj manje kontrole nad mogućnošću zaraze i infekcije iskazuju višu razinu brige i tjeskobe (19). Longitudinalna studija pokazala je kako su psihološki resursi stvorili tampon protiv negativnih učinaka na subjektivnu dobrobit, ističući da su zahvalnost i nada pozitivni prediktori emocionalnog blagostanja, a mudrost, zahvalnost i samo-efikasnost pozitivni prediktori psihološkog blagostanja (20).

Tijekom COVID-19 pandemije, osobine ličnosti, a posebno neuroticizam, predstavljaju značajnu poveznicu s većinom psihopatoloških ishoda i stresa (21–24). Istraživanja ukazuju da više razine neuroticizma pogoduju povećanju distresa, a da više razine emocionalne stabilnosti predviđaju smanjenje percipirane razine stresa uzrokovane COVID-19 pandemijom (25,26). Dodatno, više razine ugodnosti i savjesnosti predviđaju bolje raspoloženje (25).

Ovo istraživanje ima za cilj utvrditi odnos nekih odrednica subjektivne dobrobiti s brigom zbog novog vala COVID-19 pandemije.

METODE

Ispitanici i postupak

Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku od ukupno 510 ispitanika. Ispitanici su dobi od 18 do 75 godina, a uzorak čine 150 osoba muškog spola i 360 osoba ženskog spola. Istraživanje je provedeno *online* putem. Sudionici su dobili poziv za sudjelovanje u istraživanju putem elektroničke pošte, a za regrutaciju se koristila metoda snježne grude. Nakon što su dali svoj pristanak na sudjelovanje u istraživanju, pristupili su ispunjavanju upitnika kreiranog u Lime Survey programu

(LimeSurvey GmbH, Hamburg, Njemačka). Prosječno vrijeme ispunjavanja upitnika bilo je oko 10 minuta. Istraživanje je odobrilo Etičko povjerenstvo Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu.

Mjerni instrumenti

Za potrebe istraživanja korištene su dvije Dienerove skale subjektivne dobrobiti: Skala prosperiteta (*Flourishing Scale*) i Skala pozitivnih i negativnih iskustava (*Scale of Positive and Negative Experience*) (27,28).

Skala prosperiteta sastoji se od 8 čestica koje opisuju važne aspekte ljudskog funkcioniranja, pozitivne odnose, osjećaj kompetentnosti i posjedovanje značenja i smisla u životu. Smatra se mjerom psihološke dobrobiti, a primarno je konstruirana u svrhu mjerenja psihosocijalnog prosperiteta. Primjer čestice u navedenoj skali je „Vodim svrhovit i smislen život.“. Sudionik treba izraziti stupanj slaganja s navedenim tvrdnjama pomoću Likertove skale od 7 stupnjeva, pri čemu 1 označava „uopće se ne slažem“, 2 označava „ne slažem se“, 3 označava „djelomično se ne slažem“, 4 označava „niti se slažem niti se ne slažem“, 5 označava „djelomično se slažem“, 6 označava „slažem se“ i 7 označava „u potpunosti se slažem“. Ukupan rezultat formira se zbrajanjem procjena i može varirati od 8 do 56, s time da viši rezultat ukazuje na veću percipiranu uspješnost u važnim područjima funkcioniranja. Skala pozitivnih i negativnih iskustava ima 12 čestica raspoređenih u dvije subskale, pozitivna iskustva i negativna iskustva. Svaka subskala obuhvaća šest čestica i odnosi se na razdoblje od prethodna četiri tjedna. Ispitanici procjenjuju svoja iskustva pomoću Likertove skale od 5 stupnjeva (1 – „vrlo rijetko ili nikad“, 2 – „rijetko“, 3 – „ponekad“, 4 – „često“ i 5 – „vrlo često ili uvijek“). Može se dobiti odvojen rezultat po subskalama, a moguće je i kreiranje rezultata gdje se ukupan rezultat dobiven na subskali negativnih iskustva oduzima od onoga dobivenog na subskali pozitivnih iskustava. Dodatno, briga zbog novog vala COVID-19 pandemije ispitana je pitanjem konstruiranim za ovo istraživanje: „Koliko brinete zbog

mogućnosti da će COVID-19 pandemija imati i „novi val“ koji će biti teži od prethodnih?“ Ponuđene opcije za odgovor bile su „Nimalo ne brinem“, „U manjoj mjeri brinem“, „Nekad brinem, nekad ne brinem“, „U većoj mjeri i izrazito brinem“. Prikupljeni su i osnovni sociodemografski podaci potrebni za ovo istraživanje. Oni su uključivali informacije o spolu, dobi, razini obrazovanja i radnom statusu.

REZULTATI

Podaci su analizirani u IBM SPSS Statistics programu (verzija 26, IBM, Armonk, New York, SAD). Prije provođenja planiranih statističkih analiza provjerila se prisutnost ekstremnih vrijednosti. Isključeni su podaci devet sudionika ($M=4$; $\bar{Z}=5$) čije su vrijednosti na promatranim varijablama bile tri ili više standardne devijacije iznad, odnosno ispod prosječne vrijednosti. U istraživanju je sudjelovalo 510 sudionika, prosječne dobi 35 godina ($SD=12.7$), od čega je 150 sudionika muškog spola (29.4 %), a 360 ženskog spola (70.6 %). Konačan uzorak obuhvaćao je 501 ispitanika, od kojih je 146 muškaraca (29.1 %) te 355 žena (70.9 %). Kako bi ispitali razlike u određenim aspektima subjektivne dobrobiti s obzirom na spol te zabrinutost o mogućem novom i težem valu pandemije COVID-19 proveden je t-test na nezavisnim uzorcima i jednosmjerna analiza varijanci (ANOVA), uz Hochberg's GT2 posthoc test. Provedbom Shapiro-Wilk testa utvrđena su odstupanja od normalnosti raspodjele na pojedinim razinama nezavisnih varijabli što se može pripisati broju sudionika obuhvaćenih istraživanjem (29). Uz normalnost raspodjela potrebno je istaknuti da su distribucije dominantno simetrične. U svim analizama zadovoljena je pretpostavka o homogenosti varijanci. U svrhu utvrđivanja povezanosti između pojedinih odrednica subjektivne dobrobiti, spola i zabrinutosti zbog novog vala pandemije COVID-19 promatrane su vrijednosti Pearsonovog koeficijenta korelacije te Kendall τ koeficijenta rang korelacije.

Tablica 1. Frekvencije sudionika s obzirom na završeni stupanj obrazovanja i radni status

		<i>f</i>	%
Obrazovanje	Srednja škola	181	35.5
	Preddiplomski/ diplomski studij	250	49
	Završen diplomski ili viši stupanj	79	15.5
Radni status	Nezaposlen prije pandemije	93	18.2
	Izgubio posao za vrijeme pandemije	19	3.7
	U manjoj mjeri rad od kuće	25	4.9
	Rad od kuće- isti opseg	92	18
	Povratak na radno mjesto- popuštanje mjera	95	18.6
	Rad na radnom mjestu	85	16.7
	Ostalo	101	19.8

Najveći broj ispitanika ($n=250$) navodi preddiplomski ili diplomski studij kao najviši stupanj obrazovanja. Od radno sposobnih ispitanika, najveći postotak izjavio je da su nezaposleni neovisno o utjecaju pandemije (18.2 %) ili da su se s popuštanjem epidemioloških

mjera vratili na radno mjesto (18.6 %). Zadnjom kategorijom obuhvaćeni su studenti, umirovljenici, sudionici na roditeljskom dopustu te ispitanici koji rade od kuće, ali s povećanim opsegom posla.

Tablica 2. Razlike u nekim odrednicama subjektivne dobrobiti s obzirom na spol i brigu zbog novog vala pandemije

		Deskriptivna statistika			
		<i>n</i>	<i>M(SD)</i>	<i>t/F</i>	<i>p</i>
Skala pozitivnog iskustva					
Spol	M	146	21.68(4.03)	1.394	0.164
	Ž	355	21.14(3.91)		
Briga oko novog vala	Nimalo ne brinem	55	22.07(4.68)	3.56	0.014
	U manjoj mjeri brinem	151	21.75(3.75)		
	Nekad brinem, nekad ne brinem	200	21.22(3.76)		
	U većoj mjeri i izrazito brinem	95	20.28(4.02)		
Skala negativnog iskustva					
Spol	M	146	14.21(4.06)	5.62	<0.001
	Ž	355	16.44(4.04)		
Briga oko novog vala	Nimalo ne brinem	55	14.82(4.79)	7.03	<0.001

Kopilaš V. Odnos nekih odrednica subjektivne dobrobiti s brigom zbog novog vala COVID-19 pandemije. Zdravstveni glasnik. 2022;8(1):24-34.

	U manjoj mjeri brinem	151	14.85(4.15)		
	Nekad brinem, nekad ne brinem	200	16.2(3.98)		
	U većoj mjeri i izrazito brinem	95	16.99(3.81)		
Skala prosperiteta					
Spol	M	146	43.4(6.57)	0.92	0.355
	Ž	355	43.99(6.52)		
	Nimalo ne brinem	55	44.65(6.44)		
	U manjoj mjeri brinem	151	44.87(6.27)		
Briga oko novog vala	Nekad brinem, nekad ne brinem	200	43.42(6.62)	3.17	0.024
	U većoj mjeri i izrazito brinem	95	42.51(6.61)		

Statistički značajne razlike s obzirom na spol utvrđene su samo u slučaju Skale negativnog iskustva (Tablica 2), pri čemu žene procjenjuju značajno veću učestalost negativnih iskustava u odnosu na muškarce. Zbog neujednačenih veličina nezavisnih uzoraka, proveden je neparametrijski Wilcoxonov test sume rangova ($W= 28380.5$; $z= -5.63$; $p< 0.01$) kojim je potvrđena značajna razlika u čestini negativnih iskustava s obzirom na spol. Muškarci i žene postižu podjednake rezultate na subskali pozitivnog iskustvate skali prosperiteta.

Rezultati jednosmjerne analize varijanci ukazuju na značajne razlike u promatranim aspektima subjektivne dobrobiti (Tablica 2). Osobe koje su izrazito zabrinute zbog novog vala pandemije COVID-19, postižu značajno niže rezultate na Skali pozitivnih iskustava u odnosu na osobe koje

se u manjoj mjeri brinu ($p<0.05$) ili se uopće ne brinu oko mogućeg novog vala pandemije ($p<0.05$). Sudionici koji su izrazito ili u većoj mjeri zabrinuti zbog novog vala pandemije procjenjuju značajno veću učestalost negativnih iskustava u odnosu na sudionike koji u manjoj mjeri brinu ($p< 0.001$) ili nimalo ne brinu ($p< 0.05$) zbog mogućnosti novog i težeg vala pandemije COVID-19. Dodatno, razlika je utvrđena između osoba koje u manjoj mjeri brinu zbog novog vala te osoba koje povremeno brinu ($p< 0.05$) na način da potonja skupina ostvaruje veće rezultate na Skali negativnih iskustava. Sudionici koji procjenjuju da u većoj mjeri ili izrazito brinu zbog novog vala postižu značajno niže rezultate na Skali prosperiteta u odnosu na sudionike koji su izjavili da su u manjoj mjeri zabrinuti zbog mogućnosti novog vala pandemije COVID-19 ($p< 0.05$).

Tablica 3. Prikaz povezanosti spola, zabrinutosti zbog novog vala pandemije te nekih odrednica subjektivne dobrobiti

	Spol	Briga zbog novog vala	Pozitivna iskustva	Negativna iskustva
Briga zbog novog vala	-0.055			
Pozitivna iskustva	0.062	-0.110**		
Negativna iskustva	-0.244**	0.155**	-0.662**	
Prosperitet	-0.041	0.106**	0.499**	-0.418**

** $p < 0.01$

Dobiveni koeficijenti korelacije (Tablica 3) ukazuju na značajnu povezanost zabrinutosti zbog novog i ozbiljnijeg vala pandemije COVID-19 te promatranih aspekata subjektivne dobrobiti. Osobe koje u većoj mjeri brinu zbog novog vala pandemije, doživljavaju više negativnih iskustava i manje pozitivnih iskustava te izvještavaju o manjem osjećaju prosperiteta. Utvrđene su i značajne interkorelacije skale negativnog i pozitivnog iskustva te skale prosperiteta. Sudionici koji procjenjuju veću učestalost pozitivnih te manju učestalost negativnih iskustava izvještavaju o većem prosperitetu.

RASPRAVA

Mentalno blagostanje i dobrobit su neophodni za učinkovito funkcioniranje društva. U stanjima psihološke i emocionalne dobrobiti, pojedinci se mogu nositi s uobičajenim životnim stresom, biti produktivni i doprinijeti svojoj zajednici(30). Prethodna istraživanja pokazala su da neočekivani događaji, kao što su pandemije ili prirodne katastrofe, proizvode značajne emocionalne učinke na ljude, koji su štetni za njihovu mentalnu dobrobit (31,32). Nedavna istraživanja pokazuju da okolnosti koje su uvjetovane COVID-19 pandemijom, poput socijalne distance, izolacije, nesigurnosti, straha i sl., povećavaju simptome povezane sa stresom,

utječući na taj način na mentalnu dobrobit (33,34).

Utjecaj na mentalnu dobrobit je manje objektivna, a više je određen razinom percipirane prijetnje. Primjerice, u slučaju bolesti na percepciju prijetnje utječu brojni čimbenici, uključujući vjerojatnost zaraze i intenzitet promjena koje bolest uzrokuje u slučaju infekcije (35). Uočena prijetnja povezana je s višim razinama zabrinutosti (36). Pojedinci koji doživljavaju veću percepciju prijetnje, doživljavaju i veći rizik od štetnih posljedica na subjektivno psihičko blagostanje. U slučaju COVID-19, percepcija prijetnje povezana je s percepcijom pojedinaca o tome kako COVID-19 može dovesti do nepoželjnih ishoda koji mogu uzrokovati negativne posljedice u životu pojedinca, a osobito na mentalno zdravlje (9,37–39).

Prema rezultatima ovog istraživanja dobivena je značajna povezanost negativnih emocionalnih iskustava i brige oko moguće pojave novog vala pandemije. Može se pretpostaviti da navedeno osobe dodatno predisponira da budu u intenzivnijem osjećaju napetosti, pesimističnom pogledu na budućnost, čineći na taj način pojedinca vulnerabilnijim za razvoj određenih psihičkih tegoba.

Promjene i neizvjesnost izazvane pandemijom te uvedene zdravstvene mjere zaštite, poput

karantene, nošenja zaštitnih maski, socijalnog distanciranja dovode do porasta stresa, depresije, anksioznosti i suicidalnih ideacija (37–39). Isto tako, načini medijskog izvještavanja o samoj pandemiji mogu pružati informacije koje dovode do zbunjenosti i neizvjesnosti, povećavajući emocionalni stres (9).

Prethodna istraživanja ukazala su da psihološki učinci pandemije, prirodnih katastrofa, terorističkih napada ostaju godinama nakon spomenutih događaja te da anticipacija budućih negativnih događaja uvelike narušava mentalnu dobrobit (40,41). Rezultati ovog istraživanja idu u prilog navedenim spoznajama. Ispitanici koji su naglašeno zabrinuti ili u većoj mjeri zabrinuti zbog novog vala pandemije navode veću učestalost negativnih iskustava te se briga, odnosno sklonost anticipaciji novog vala pandemije pokazala značajno povezanom s negativnim iskustvima te je u negativnoj vezi s prosperitetom. Navedeni nalazi ne iznenađuju s obzirom na to da kraj krize nije poznat, niti se može predvidjeti, što povećava osjećaj neizvjesnosti i otežava uspostavu kontrole nad situacijom. Visoko stresni i traumatski događaj poput COVID-19 pandemije intenziviraju misli o smrti, razvijajući anksioznost kao uobičajeni odgovor na stresnu situaciju (42). Stoga i potencijalna prijetnja od mogućeg novog vala COVID-19 može povećati tjeskobu, što će vjerojatno rezultirati negativnim utjecajem na subjektivno psihičko blagostanje.

Jedno od ograničenja ovog istraživanja je to što je provedeno *online* putem na prigodnom uzorku. Nadalje, neujednačen broj muškaraca i žena mogao je utjecati na dobivene rezultate kao i nedostatni podaci o osobinama ličnosti sudionika te nepostojanje podataka o njihovom mentalnom zdravlju prije pandemije. Usprkos navedenim ograničenjima, rezultati daju jasan uvid kako briga, odnosno negativne anticipacije budućnosti narušavaju subjektivnu dobrobit i time potencijalno ugrožavaju mentalno zdravlje i

predisponiraju osobu za razvoj brojnih psihičkih smetnji i tegoba. Navedeno može pomoći u planiranju javno-zdravstvenih akcija i politika za zaštitu mentalnog zdravlja populacije.

ZAKLJUČAK

Rezultati provedenog istraživanja daju empirijske pokazatelje o načinu na koji briga oko mogućeg novog vala utječe na subjektivnu dobrobit pojedinaca. Rezultati su ukazali da negativna anticipacija budućnosti, odnosno zabrinutost oko mogućeg novog vala pandemije je negativno povezana s pozitivnim iskustvima te je u značajnoj pozitivnoj vezi s negativnim emocionalnim iskustvima. Briga oko mogućeg novog vala utječe i na procjenu prosperiteta sudionika ovog istraživanja. Navedeni rezultati ukazuju da briga oko novog vala pandemije može učiniti osobu vulnerabilnijom za razvoj psihičkih poteškoća. Dobiveni rezultati ukazuju na potrebu jačanja zdravijih strategija suočavanja koje bi spriječile prvenstveno pojavu tjeskobe i povećale psihičku dobrobit pojedinaca.

LITERATURA

1. Svjetska zdravstvena organizacija. WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard. [Internet]. 2022 [pristupljeno 14.03.2022.]. Dostupno na: <https://covid19.who.int>
2. Martinelli L, Kopilaš V, Vidmar M, Heavin C, Machado H, Todorović Z, Buzas N, Pot M, Prainsack B, Gajović S. Face Masks During the COVID-19 Pandemic: A Simple Protection Tool With Many Meanings. *Front Public Health*. 2021 Jan 13;8:606635.
3. Arlinghaus KR, Johnston CA. The Importance of Creating Habits and Routine. *Am J Lifestyle Med*. 2018 Dec 29;13(2):142-144

4. Cao W, Fang Z, Hou G, Han M, Xu X, Dong J, Zheng J. The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *Psychiatry Res.* 2020 May;287:112934.
5. Ihm L, Zhang H, van Vijfeijken A, Waugh MG. Impacts of the Covid-19 pandemic on the health of university students. *Int J Health Plann Manage.* 2021 May;36(3):618-627.
6. Son C, Hegde S, Smith A, Wang X, Sasangohar F. Effects of COVID-19 on College Students' Mental Health in the United States: Interview Survey Study. *J Med Internet Res.* 2020 Sep 3;22(9):e21279.
7. Schiff M, Zasiiekina L, Pat-Horenczyk R, Benbenishty R. COVID-Related Functional Difficulties and Concerns Among University Students During COVID-19 Pandemic: A Binational Perspective. *J Community Health.* 2021 Aug;46(4):667-675.
8. Kopilaš V, Hasratian AM, Martinelli L, Ivkić G, Brajković L, Gajović S. Self-Perceived Mental Health Status, Digital Activity, and Physical Distancing in the Context of Lockdown Versus Not-in-Lockdown Measures in Italy and Croatia: Cross-Sectional Study in the Early Ascending Phase of the COVID-19 Pandemic in March 2020. *Front Psychol.* 2021 Feb 4;12:621633.
9. Usher K, Durkin J, Bhullar N. The COVID-19 pandemic and mental health impacts. *Int J Ment Health Nurs.* 2020 Jun;29(3):315-318.
10. Zhu K, Niu Z, Freudenheim JL, Zhang ZF, Lei L, Homish GG, Cao Y, Zorich SC, Yue Y, Liu R, Mu L. COVID-19 Related Symptoms of Anxiety, Depression, and PTSD among US Adults. *Psychiatry Res.* 2021 Jul;301:113959.
11. López Steinmetz LC, Dutto Florio MA, Leyes CA, Fong SB, Rigalli A, Godoy JC. Levels and predictors of depression, anxiety, and suicidal risk during COVID-19 pandemic in Argentina: the impacts of quarantine extensions on mental health state. *Psychol Health Med.* 2022 Jan;27(1):13-29.
12. Peng M, Mo B, Liu Y, Xu M, Song X, Liu L, Fang Y, Guo T, Ye J, Yu Z, Deng Q, Zhang X. Prevalence, risk factors and clinical correlates of depression in quarantined population during the COVID-19 outbreak. *J Affect Disord.* 2020 Oct 1;275:119-124.
13. Hawes MT, Szenczy AK, Klein DN, Hajcak G, Nelson BD. Increases in depression and anxiety symptoms in adolescents and young adults during the COVID-19 pandemic. *Psychol Med.* 2021 Jan 13:1-9.
14. Banerjee D, Rai M. Social isolation in Covid-19: The impact of loneliness. *Int J Soc Psychiatry.* 2020 Sep;66(6):525-527.
15. O'Regan D, Jackson ML, Young AH, Rosenzweig I. Understanding the Impact of the COVID-19 Pandemic, Lockdowns and Social Isolation on Sleep Quality. *Nat Sci Sleep.* 2021 Nov 11;13:2053-2064.
16. Leigh-Hunt N, Bagguley D, Bash K, Turner V, Turnbull S, Valtorta N, Caan W. An overview of systematic reviews on the public health consequences of social isolation and loneliness. *Public Health.* 2017 Nov;152:157-171.
17. Brooks SK, Webster RK, Smith LE, Woodland L, Wessely S, Greenberg N, Rubin GJ. The psychological impact of quarantine and how to reduce it: rapid
- 18.

- review of the evidence. *Lancet*. 2020 Mar 14;395(10227):912-920.
19. Durosini I, Triberti S, Savioni L, Pravettoni G. In the eye of a quiet storm: A critical incident study on the quarantine experience during the coronavirus pandemic. *PLoS One*. 2021 Feb 17;16(2):e0247121.
 20. Seabri V, Cincidda C, Savioni L, Ongaro G, Pravettoni G. Worry during the initial height of the COVID-19 crisis in an Italian sample. *J Gen Psychol*. 2021 Jul;148(3):327-359.
 21. Pellerin N, Raufaste E. Psychological Resources Protect Well-Being During the COVID-19 Pandemic: A Longitudinal Study During the French Lockdown. *Front Psychol*. 2020 Dec 4;11:590276
 22. Kroencke L, Geukes K, Utesch T, Kuper N, Back MD. Neuroticism and emotional risk during the COVID-19 pandemic. *J Res Pers*. 2020 Dec;89:104038.
 23. Lee SA, Crunk EA. Fear and Psychopathology During the COVID-19 Crisis: Neuroticism, Hypochondriasis, Reassurance-Seeking, and Coronaphobia as Fear Factors. *Omega (Westport)*. 2020 Aug 6:30222820949350.
 24. Somma A, Gialdi G, Krueger RF, Markon KE, Frau C, Lovallo S, Fossati A. Dysfunctional personality features, non-scientifically supported causal beliefs, and emotional problems during the first month of the COVID-19 pandemic in Italy. *Pers Individ Dif*. 2020 Oct 15;165:110139.
 25. Modersitzki N, Phan LV, Kuper N, Rauthmann JF. Who Is Impacted? Personality Predicts Individual Differences in Psychological Consequences of the COVID-19 Pandemic in Germany. *Social Psychological and Personality Science*. 2021 Aug 29;12(6):1110–30.
 26. Rettew DC, McGinnis EW, Copeland W, Nardone HY, Bai Y, Rettew J, Devadenam V, Hudziak JJ. Personality trait predictors of adjustment during the COVID pandemic among college students. *PLoS One*. 2021 Mar 17;16(3):e0248895.
 27. Zacher H, Rudolph CW. Big Five traits as predictors of perceived stressfulness of the COVID-19 pandemic. *Pers Individ Dif*. 2021 Jun;175:110694.
 28. Diener E, Wirtz D, Tov W, Kim-Prieto C, Choi D, Oishi S, et al. New Well-being Measures: Short Scales to Assess Flourishing and Positive and Negative Feelings. *Social Indicators Research*. 2010 Jun 28;97(2):143–56.
 29. Komšo T, Burić I. Dienerove skale subjektivne dobrobiti: Skala zadovoljstva životom, Skala prosperiteta i Skala pozitivnih i negativnih iskustava. *Zbirka psihologijskih skala i upitnika VIII*. Sveučilište u Zadru; 2016. 7–17 p.
 30. Field A. *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics*. SAGE Publications; 2018.
 31. Surya M, Jaff D, Stilwell B, Schubert J. The Importance of Mental Well-Being for Health Professionals During Complex Emergencies: It Is Time We Take It Seriously. *Glob Health Sci Pract*. 2017 Jun 27;5(2):188-196.
 32. Folkman S, Greer S. Promoting psychological well-being in the face of serious illness: when theory, research and practice inform each other. *Psychooncology*. 2000 Jan-Feb;9(1):11-9.
 33. Maunder R, Hunter J, Vincent L, Bennett J, Peladeau N, Leszcz M, Sadavoy J, Verhaeghe LM, Steinberg R, Mazzulli T.

- The immediate psychological and occupational impact of the 2003 SARS outbreak in a teaching hospital. *CMAJ*. 2003 May 13;168(10):1245-51.
34. Duan L, Zhu G. Psychological interventions for people affected by the COVID-19 epidemic. *Lancet Psychiatry*. 2020 Apr;7(4):300-302.
35. Satici B, Saricali M, Satici SA, Griffiths MD. Intolerance of Uncertainty and Mental Wellbeing: Serial Mediation by Rumination and Fear of COVID-19. *Int J Ment Health Addict*. 2020 May 15:1-12
36. Pérez-Fuentes MDC, Molero Jurado MDM, Martos Martínez Á, Gázquez Linares JJ. Threat of COVID-19 and emotional state during quarantine: Positive and negative affect as mediators in a cross-sectional study of the Spanish population. *PLoS One*. 2020 Jun 25;15(6):e0235305.
37. Berenbaum H, Thompson RJ, Bredemeier K. Perceived threat: exploring its association with worry and its hypothesized antecedents. *Behav Res Ther*. 2007 Oct;45(10):2473-82.
38. Garfin DR, Silver RC, Holman EA. The novel coronavirus (COVID-2019) outbreak: Amplification of public health consequences by media exposure. *Health Psychol*. 2020 May;39(5):355-357.
39. Killgore WDS, Taylor EC, Cloonan SA, Dailey NS. Psychological resilience during the COVID-19 lockdown. *Psychiatry Res*. 2020 Sep;291:113216.
40. Lima CKT, Carvalho PMM, Lima IAAS, Nunes JVAO, Saraiva JS, de Souza RI, i sur. The emotional impact of Coronavirus 2019-nCoV (new Coronavirus disease). *Psychiatry Res*. 2020 May;287:112915.
41. Blackmon BJ, Lee J, Cochran DM Jr, Kar B, Rehner TA, Baker AM Jr. Adapting to Life after Hurricane Katrina and the Deepwater Horizon Oil Spill: An Examination of Psychological Resilience and Depression on the Mississippi Gulf Coast. *Soc Work Public Health*. 2017 Jan 2;32(1):65-76.
42. Bonanno GA, Ho SM, Chan JC, Kwong RS, Cheung CK, Wong CP, Wong VC. Psychological resilience and dysfunction among hospitalized survivors of the SARS epidemic in Hong Kong: a latent class approach. *Health Psychol*. 2008 Sep;27(5):659-67.
43. Roy D, Tripathy S, Kar SK, Sharma N, Verma SK, Kaushal V. Study of knowledge, attitude, anxiety & perceived mental healthcare need in Indian population during COVID-19 pandemic. *Asian J Psychiatr*. 2020 Jun;51:102083.

THE RELATIONSHIP OF SOME DETERMINATES OF SUBJECTIVE WELL-BEING AND THE CONCERN OVER A NEW WAVE OF COVID-19

Vanja Kopilaš

The Faculty of Croatian Studies University of Zagerb

The Croatian Institute for Brain Research School of Medicine University of Zagreb

10000 Zagreb, Croatia

ABSTRACT

Introduction: The coronavirus pandemic has affected the whole world as well as various aspects of human life. In addition to the threat to physical health, the possibility of infection, measures introduced to prevent the spread of infection, and fear of possible new waves of the pandemic have greatly affected the subjective well-being of the individual, endangering people's mental health.

Objective: Investigate the relationship of some determinants of subjective well-being with concern over a new wave of the COVID-19 pandemic.

Method: The study involved 510 respondents, ranging in age from 18 to 75 years. The study included 150 males (29.4%) and 360 females (70.6%). The Flourishing Scale and the Positive and Negative Experience Scale were used in the study, and to evaluate the amount of concern we asked the respondents how much were they concerned about the possibility that the COVID-19 pandemic would have a “new wave” that would be more severe than the previous ones.

Results: The statistical analysis found significant differences in the frequency of negative experiences with regard to gender, but not in the frequency of positive experiences and prosperity. People who are extremely worried about the new wave have fewer positive experiences and lower prosperity, or poorer subjective well-being.

Conclusion: Negative anticipations of the future surrounding the COVID-19 pandemic greatly undermine the subjective well-being of individuals.

Keywords: subjective well-being, concern, COVID-19 pandemic, new wave

Correspondence:

Vanja Kopilaš, mag. psych.

E-mail: vkopilas@hrstud.hr